

Jazyk C – Příklady

Jan Faigl

Katedra počítačů
Fakulta elektrotechnická
České vysoké učení technické v Praze

Přednáška 10

A0B36PR2 – Programování 2

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

1 / 19

Dílčí příklady použití jazykových konstrukcí v projektu

- Program složený z více souborů
- Dynamická alokace paměti
- Načítání souborů
- Parsování čísel z textového souboru
- Měření času běhu programu
- Řízení kompilace projektu složeného z více souborů `Makefile`

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

2 / 19

Zadání

- Vytvořte program, který načte orientovaný graf definovaný posloupností hran
 - Graf je zapsán v textovém souboru
- Navrhnete datovou strukturu pro reprezentaci grafu
- Počet hran není dopředu znám
 - Zpravidla však budou na vstupu grafy s průměrným počtem hran $3n$ pro n vrcholů grafu.*
- Hrana je definována číslem vstupního a výstupního vrcholu a cenou (také celé číslo)
 - Ve vstupním souboru je každá hrana zapsaná samostatně na jednom řádku
 - Řádek má tvar:

```
from to cost
```
 - kde `from`, `to` a `cost` jsou kladná celá čísla v rozsahu `int`
- Pro načtení hodnot hran použijte pro zjednodušení funkci `fscanf()`
- *Program dále rozšířte o sofistikovanější, méně výpočetně náročné načítání*

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

3 / 19

Pravidla překladač v gmake

- Pro řízení překladač použijeme předpis programu GNU `make`
make nebo gmake
- Pravidla se zapisují do souboru `Makefile`
<http://www.gnu.org/software/make/make.html>
- Pravidla jsou deklarativní ve tvaru definice cíle, závislostí cíle a akce, která se má provést

```
cíl : závislosti          dvojtečka
      akce                 tabulátor
```
- Cíl (podobně jako závislosti) může být například symbolické jméno nebo jméno souboru

```
tload.o : tload.c
clang -c tload.c -o tload.o
```
- Předpis může být napsán velmi jednoduše
Například jako v uvedené ukázce.

Flexibilita použití však spočívám především v použití zavedených proměnných, vnitřních proměnných a využití vzorů, neboť většina zdrojových souborů se překládá identicky.

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

4 / 19

Příklad – Makefile

- Definujeme pravidlo pro vytvoření souborů `.o` z `.c`
- Definice přeložených souborů vychází z aktuálních souborů v pracovním adresáři s koncovkou `.c`

```
CC=ccache $(CC)
CFLAGS+=-O2
OBJS=$(patsubst %.c,%.o,$(wildcard *.c))
TARGET=tload
bin: $(TARGET)
$(OBJS): %.o: %.c
$(CC) -c $(CFLAGS) $(CPPFLAGS) -o $@
$(TARGET): $(OBJS)
$(CC) $(OBJS) $(LDFLAGS) -o $@
clean:
$(RM) $(OBJS) $(TARGET)          ccache
                                CC=clang make vs CC=gcc make
```
- **Při linkování záleží na pořadí souborů (knihoven)!**
- Jednou z výhod dobrých pravidel je možnost paralelního překladač nezávislých cílů

```
make -j 4
```

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

5 / 19

Definice datové struktury grafu – `graph.h`

- Zavedeme nový typ datové struktury hrana—`edge_t`,
- který použijeme ve struktuře grafu—`graph_t`

```
#ifndef __GRAPH_H__
#define __GRAPH_H__

typedef struct {
    int from;
    int to;
    int cost;
} edge_t;

typedef struct {
    edge_t *edges;
    int length;
    int size;
} graph_t;

#endif
```
- Soubor budeme opakovaně vkládat (`include`) v ostatních zdrojových souborech, proto „zabraňujeme“ opakované definici konstantou preprocesoru `__GRAPH_H__`

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

6 / 19

Pomocné funkce pro práci s grafem

- Alokaci/uvolnění grafu implementujeme v samostatných funkcích
- Při načítání grafu budeme potřebovat postupně zvyšovat paměť pro uložení načítaných hran
- Proto využijeme dynamické alokace paměti pro „nafukování“ paměti pro uložení hran grafu—`enlarge_graph()` o nějakou definovanou velikost

```
#ifndef __GRAPH_UTILS_H__
#define __GRAPH_UTILS_H__
#include "graph.h"

graph_t* allocate_graph(void);
void free_graph(graph_t **g);
graph_t* enlarge_graph(graph_t *g);
void print_graph(graph_t *g);
#endif
```

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

7 / 19

Alokace paměti pro uložení grafu

- Testujeme úspěšnost alokace paměti—`assert()`
- Po alokaci nastavíme hodnoty proměnných na `NULL` a `0`

```
#include <assert.h>
#include <stdio.h>
#include <string.h>
#include <stdlib.h>
#include "graph.h"

graph_t* allocate_graph(void) {
    graph_t *g = (graph_t*) malloc(sizeof(graph_t));
    assert(g != NULL);
    g->edges = NULL;
    g->length = 0;
    g->size = 0;
    /* or we can call calloc */
    return g;
}
```

- Alternativně můžeme použít funkci `calloc()`

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

8 / 19

Uvolnění paměti pro uložení grafu

- Testujeme validní hodnotu argumentu funkce—`assert()`
Pokud se stane chyba, tak funkci v programu špatně voláme. Až program odladíme můžeme kompilovat s `NDEBUG`.

```
void free_graph(graph_t **g) {
    assert(g != NULL && *g != NULL);
    if ((*g)->size > 0) {
        free((*g)->edges);
    }
    free(*g);
    *g = NULL;
}
```
- Po uvolnění paměti nastavíme hodnotu ukazatele na strukturu na hodnotou `NULL`

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

9 / 19

Zvětšení paměti pro uložení hran grafu

- V případě nulové velikosti alokujeme paměť pro `NSIZE` hran
- `NSIZE` můžeme definovat při překladu

```
např. clang -D NSIZE=100 -c graph_utils.c
#ifndef NSIZE
#define NSIZE 10
#endif

graph_t* enlarge_graph(graph_t *g) {
    assert(g != NULL);
    int n = g->size == 0 ? NSIZE : g->size * 2;
    /* double the memory */
    edge_t *e = (edge_t*)malloc(n * sizeof(edge_t));
    memcpy(e, g->edges, g->length * sizeof(edge_t));
    free(g->edges);
    g->edges = e;
    g->size = n;
    return g;
}
```

- Místo alokace nového bloku paměti a kopírování původního obsahu můžeme použít funkci `realloc()`

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

10 / 19

Tisk hran grafu

- Pro tisk hran grafu využijeme pointerovou aritmetiku

```
void print_graph(graph_t *g) {
    assert(g != NULL);
    fprintf(stderr, "Graph has %d edges and %d edges are
        allocated\n", g->length, g->size);
    edge_t *e = g->edges;
    for(int i = 0; i < g->length; ++i, e++) {
        printf("%d %d %d\n", e->from, e->to, e->cost);
    }
}
```

- Informace vypisujeme na standardní chybový výstup
- Graf tiskneme na standardní výstup
- Při tisku a přeměrování standardního výstupu tak v podstatě můžeme realizovat kopírování souboru s grafem

Např. `./tload -p g > g2`

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

11 / 19

Hlavní funkce programu – main

- V hlavní funkci zpracujeme předané argumenty programu
- V případě uvedení přepínače `-p` vytiskneme graf na `stdout`

```
int main(int argc, char *argv[]) {
    int ret = 0;
    int print = 0;
    char *fname;
    int c = 1;
    if (argc > 2 && strcmp(argv[c], "-p") == 0) {
        print = 1;
        c++;
    }
    fname = argc > 1 ? argv[c] : NULL;
    fprintf(stderr, "Load file '%s'\n", fname);
    graph_t *graph = allocate_graph();
    int e = load_graph_simple(fname, graph);
    fprintf(stderr, "Load %d edges\n", e);
    if (print) {
        print_graph(graph);
    }
    free_graph(&graph);
    return ret;
}
```

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

12 / 19

Jednoduché načtení grafu – deklarace

- Prototyp funkce uvedeme v hlavičkovém souboru `load_simple.h`

```
#ifndef __LOAD_SIMPLE_H__
#define __LOAD_SIMPLE_H__

#include "graph.h"

int load_graph_simple(const char *fname, graph_t *g);

#endif
```

- Vkládáme pouze soubor `graph.h`—pro definici typu `graph_t`

Snážíme se zbytečně nevkładat nepoužívané soubory

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

13 / 19

Jednoduché načtení grafu – implementace 1/2

- Používáme funkci `enlarge_graph`, proto vkládáme `graph_utils.h`

```
#include <stdio.h>
#include "graph_utils.h"
int load_graph_simple(const char *fname, graph_t *g) {
    int c = 0;
    int exit = 0;
    FILE *f = fopen(fname, "r");
    while(!feof(f) && !exit) {
        if (g->length == g->size) {
            enlarge_graph(g);
        }
        edge_t *e = g->edges + g->length;
        while(!feof(f) && g->length < g->size) {
            /* read and parse a single line -> NEXT SLIDE! */
        }
        fclose(f);
        return c;
    }
}
```

- `load_simple.h` vkládat nemusíme, obsahuje pouze prototyp funkce
- Obecně je to však dobrý zvykem nebo nutností (definice typů)

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

14 / 19

Jednoduché načtení grafu – implementace 2/2

- Pro načtení řádku s definicí hrany použijeme funkci `fscanf()`

```
while(!feof(f) && g->length < g->size) {
    int r = fscanf(f, "%d %d %d\n", &(e->from), &(e->to),
        &(e->cost));
    if (r == 3) {
        g->length++;
        c++; /* pocet nactenych hran */
        e++; /* posun ukazatele grafu o sizeof(edge_t)*/
    } else {
        exit = 1; /* neco je spatne ukoncuje nacteni
        */
        break;
    }
}
```

- Kontrolujeme počet přečtených parametrů a až pak zvyšujeme počet hran v grafu

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

15 / 19

Spuštění programu 1/3

- Necht' máme soubor `g` definující graf o 1 000 000 uzlech
Velikost souboru cca 62 MB (příkaz `du-disk usage`)

```
% du g
62M g
brettonia% ./tload g
Load file 'g'
Load 2998898 edges

% time ./tload g
Load file 'g'
Load 2998898 edges
./tload g 1.12s user 0.03s system 99% cpu 1.151 total
```

- Příkazem `time` můžeme změřit potřebný čas běhu programu
strojový, systémový a reálný

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

16 / 19

Spuštění programu 2/3

- Příznakem `-p` a přeměrováním standardního výstupu můžeme vytisknout graf do souboru
V podstatě vstupní soubor zkopírujeme.

```
% time ./tload -p g > g2
Load file 'g'
Load 2998898 edges
Graph has 2998898 edges and 5242880 edges are allocated
./tload -p g > g2 2.09s user 0.07s system 99% cpu 2.158 total

% md5 g g2
MD5 (g) = d969461a457e086bc8ae08b5e9cce097
MD5 (g2) = d969461a457e086bc8ae08b5e9cce097
```

- Čas běhu programu je přibližně dvojnásobný
- Oba soubory se zdají být z tisku `md5` identické
Na Linuxu `md5sum` případně lze použít otisk `sha1`, `sha256` nebo `sha512`

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

17 / 19

Spuštění programu 3/3

- Implementací sofistikovanějšího načítání

```
% /usr/bin/time ./tload g
Load file 'g'
Load 2998898 edges
0.19 real 0.16 user 0.03 sys
```

- lze získat výrazně rychlejší načítání

```
% /usr/bin/time ./tload g
Load file 'g'
Load 2998898 edges
1.15 real 1.05 user 0.10 sys
160 ms vs 1100 s
```

Jan Faigl, 2016

A0B36PR2 – Přednáška 10: Jazyk C – Příklady

18 / 19

Jak a za jakou cenu zrychlit načítání seznamu hran

- Zrychlit načítání můžeme přijmutím předpokladů o vstupu
- Při použití `fscanf()` je nejdříve načítán řetězec (řádek) pak řetěz reprezentující číslo a následně je parsováno číslo
- Převod na číslo je napsán obecně
- Můžeme použít postupné „bufferované“ načítání
- Převod na číslo můžeme realizovat přímo po přečtení tokenu
- parsováním znaků (číslic) načtené posloupnosti bytů v obráceném pořadí

- Můžeme získat výrazně rychlejší kód, který je však komplexnější a pravděpodobně méně obecný